

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของบิดา

การศึกษาในปัจจุบันแม้ว่าจะมีแนวโน้มในการนำเอาสื่อการสอนใหม่ ๆ เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ และโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ มาใช้ แต่วัสดุสำหรับการอ่านก็ยังคงเป็นสื่อแห่งการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด และใช้กันอย่างกว้างขวาง ในบรรดาวัสดุสำหรับการอ่านทั้งหลายนั้น ตำราถือว่าเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่ใช้ในการศึกษาทุกระดับ คือตั้งแต่ระดับการศึกษาตอนต้นจนกระทั่งถึงระดับอุดมศึกษา^๑ ทั้งนี้เพราะ ตำราเป็นแหล่งสะสมรวบรวมความรู้ในแต่ละสาขาวิชา ซึ่งใช้เป็นหลักในการเรียนการสอนตามหลักสูตร ทั้งยังเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้แก่ผู้เรียนด้วย

สำหรับการศึกษาในประเทศไทยในปัจจุบัน อุปสรรคที่สำคัญในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา คือ ผู้เรียนไม่สามารถอ่านตำราภาษาอังกฤษให้เข้าใจได้เนื้อหามากและรวดเร็ว สาเหตุเนื่องมาจากพื้นฐานความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษไม่ดีพอ และตำราสาขาวิชาต่าง ๆ ในระดับสูงที่เป็นภาษาไทยมีน้อย ส่วนใหญ่เป็นตำราภาษาอังกฤษ

การอ่านตำราภาษาอังกฤษนั้นมีข้อเสียที่เห็นชัดหลายประการ กล่าวคือ ประการแรก ผู้อ่านต้องใช้เวลามากกว่าจะเข้าใจความคิด และเนื้อเรื่องในตอนหนึ่ง ๆ หรือบทหนึ่ง ๆ ทำให้การศึกษาค้นคว้าเป็นไปด้วยความลำบากและการเรียนยากขึ้นโดยไม่จำเป็น ประการที่สอง ถ้าผู้อ่านมีพื้นฐานความรู้ภาษาอังกฤษไม่ดีพอจะทำให้เข้าใจเรื่องราวที่อ่านอย่างผิด ๆ ได้

^๑R. Murray Thomas and Sherwin G. Swartout, Integrated Teaching Materials, rev. and enl. ed. (New York: David McKay Co., 1963), pp. 53-55.

และประการสุดท้าย หนังสือจากต่างประเทศส่วนใหญ่มีราคาแพง แม้ว่าการพิมพ์จะดี รูปเล่มสวยงาม และแข็งแรงก็ตาม การที่สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ซื้อตำราภาษาอังกฤษนั้น เป็นเรื่องจำเป็น เพราะตำราวิชาการที่เป็นภาษาไทยมีน้อย ในตลาดหนังสือเต็มไปด้วยหนังสือที่ไร้คุณค่าทางวิชาการ^๑ ไชยันต์ ปรีกดีกุล ได้กล่าวถึงปัญหาดังกล่าวว่า "ปัญหาตำราในระดับอุดมศึกษาที่เป็นภาษาไทยมีน้อยนั้น ทำให้เกิดการสูญเสียเปล่าทางการศึกษาอย่างยิ่ง..."^๒

ดังนั้น ในโครงการพัฒนาทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการอุดมศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ ๔ (๒๕๒๐-๒๕๒๔) จึงได้กำหนดโครงการส่งเสริมการแต่งตำราเป็นโครงการหนึ่งของโครงการพัฒนาทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐด้วย^๓ ซึ่งโครงการนี้ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นต้นมา^๔ นอกจากนั้น สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ยังได้มีโครงการผลิตตำรา โดยให้อาจารย์ในสาขาวิชาต่าง ๆ ของแต่ละสถาบันเป็นผู้เขียนตำรา และเพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเขียนตำราขึ้นอย่างจริงจัง ในหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ จึงได้กำหนดให้มีงานแต่ง

^๑พวา พันธุ์เมฆา, "ปัญหาตำราวิชาการระดับอุดมศึกษาที่เป็นภาษาไทย," สยามรัฐ (๒๒ กรกฎาคม ๒๕๑๔): ๘.

^๒ไชยันต์ ปรีกดีกุล, "ตำราวิชาการระดับอุดมศึกษา," ประชาธิปไตย (๓๑ สิงหาคม ๒๕๑๔): ๕.

^๓"โครงการพัฒนาทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ," อุดมศึกษา ๑ (สิงหาคม ๒๕๑๔): ๑๓.

^๔ทบวงมหาวิทยาลัย, กองวิชาการ, "การดำเนินงานของโครงการส่งเสริมการแต่งตำรา กองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย ตั้งแต่กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒ - มกราคม ๒๕๒๓" (กรุงเทพมหานคร: กองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓), หน้า ๑. (อัดสำเนา.)

เรียบเรียงหรือแปลตำรา เป็นผลงานทางวิชาการประการหนึ่งเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย^๑

การที่จะส่งเสริมสนับสนุนการเขียนตำราของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงนั้น ปัจจัยสำคัญที่จะขาดมิได้ คือ ห้องสมุด หรือแหล่งวิทยากรอื่น ๆ ซึ่งเป็นแหล่งรวมความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ไว้เพื่อการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ตามต้องการ ทั้งนี้เพราะการเขียนตำราองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งคือ ผู้เขียนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหาวิชาการด้านที่จะเขียน เป็นอย่างดี^๒ ซึ่งย่อมต้องอาศัยการศึกษา ค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เป็นสำคัญ เพื่อให้มีความรู้กว้างขวางขึ้น ดังนั้นห้องสมุดหรือแหล่งวิทยากรต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษาที่มีโครงการผลิตตำรา จึงมีหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการเขียนตำราของอาจารย์อีกประการหนึ่ง นอกเหนือจากหน้าที่หลักในการส่งเสริมการเรียนการสอน และการวิจัยของอาจารย์และนิสิตในสถาบันแห่งนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค ซึ่งอยู่ห่างไกลจากแหล่งวิทยากรอื่น ๆ ห้องสมุดยิ่งเพิ่มความสำคัญมากขึ้น นอกจากนี้ห้องสมุดจะต้องจัดหาสิ่งพิมพ์และวัสดุบันทึกความรู้ต่าง ๆ หรือทรัพยากรห้องสมุดไว้ให้เพียงพอแก่ความต้องการของอาจารย์ และควรจะได้ศึกษาถึงปัญหา ตลอดจนความต้องการในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของอาจารย์ในการเขียนตำรา เพื่อจะได้จัดหาทรัพยากรห้องสมุดได้ตรงตามความต้องการของอาจารย์มากที่สุด

หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก นับเป็นแหล่งรวมวิทยากรเพื่อการศึกษา ค้นคว้าความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ในการเขียนตำราของอาจารย์แห่งหนึ่งด้วย เหตุที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ เป็นมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคที่ได้มีโครงการสนับสนุนการผลิต

^๑ทบวงมหาวิทยาลัย, "หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์" (กรุงเทพมหานคร: ทบวงมหาวิทยาลัย, [๒๕๒๓]), หน้า ๒-๓. (อัครสำเนา.)

^๒ไกรยุทธ ธีรตยาสินันท์, "อาชีพเสือนอนกินกับการผลิตตำราวิชาการ," วารสารสังคมศาสตร์ ๑๒ (มกราคม ๒๕๑๔): ๖๗.

ตำราระดับอุดมศึกษามาเป็นเวลานาน ๑๐ ปี คือ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นต้นมา และ
 ในขณะนี้ ห้องสมุดมีเป้าหมายในการปรับปรุงคุณภาพของทรัพยากรห้องสมุด และขยายงาน
 บริการทางวิชาการให้มากขึ้น^๑ ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดเพื่อ
 การเขียนตำราของคณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก จึงเป็นเรื่อง
 ที่น่าศึกษา ประกอบกับยังไม่มีใครได้เคยทำการวิจัยมาก่อน ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นประโยชน์
 จากการศึกษาถึงการไว้ และปัญหาการใช้ทรัพยากรห้องสมุด เพื่อการเขียนตำราของคณา-
 จารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก ตลอดจนความคิดเห็น และข้อเสนอ
 แนะของคณาจารย์ที่มีต่อทรัพยากรห้องสมุด การบริหาร และบริการของหอสมุดกลางมหาวิทาลัย
 แห่งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงทรัพยากรห้องสมุด และงานบริการของหอสมุดกลาง
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก ให้สมกับเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าความรู้ในสาขาวิชา
 ต่าง ๆ และเพื่อจะได้สนับสนุนการเขียนตำราของคณาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งนี้ให้มีประสิทธิ
 ภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรห้องสมุดประกอบการทำงานใน
 งานด้านต่าง ๆ นั้น ได้มีผู้วิจัยไว้หลายเรื่องด้วยกัน โดยแบ่งกล่าวได้ดังนี้คือ

๑. การวิจัยเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรห้องสมุดประกอบการสอนของคณาจารย์
๒. การวิจัยเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรห้องสมุดประกอบการวิจัยด้านต่าง ๆ

^๑มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก, "คำชี้แจงประกอบการขอ
 ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนในทอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก" (พิษณุโลก:
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก, [ม.ป.ป.]), หน้า ๑. (อัครสำเนา.)

การวิจัยเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรห้องสมุดประกอบการสอนของคณาจารย์นั้น มีผู้วิจัยไว้คือ บรรจง นิวาสะบุตร^๑ และ ธิณา สวัสดิ์สรรพ์^๒ งานวิจัยของบรรจง นิวาสะบุตร มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบว่า โรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาทั่วประเทศมีการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนอย่างไร และมีอุปสรรคประการใดบ้าง ส่วนงานวิจัยของธิณา สวัสดิ์สรรพ์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบถึงความต้องการในการใช้ห้องสมุดของคณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมุ่งพิจารณาในด้านปริมาณของทรัพยากร และปัญหาในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของคณาจารย์ งานวิจัยดังกล่าวมีผลการวิจัยที่สอดคล้องกัน คือ ประการแรก ปรากฏว่า คณาจารย์ได้ใช้ทรัพยากรห้องสมุดประกอบการสอน และมีความเห็นว่า ห้องสมุดมีความสำคัญต่อการสอนเป็นอย่างมาก ผลการวิจัยของธิณา สวัสดิ์สรรพ์ ยังปรากฏว่าประเภททรัพยากรห้องสมุดที่คณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยใช้ประกอบการสอนมาก ได้แก่ หนังสือทั่วไป หนังสืออ้างอิง และวารสารภาษาต่างประเทศ ส่วนทรัพยากรห้องสมุดที่ใช้ประกอบการสอนน้อยมาก คือ ไลด์ทัศนวัสดุอุปกรณ์ ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาที่คณาจารย์ประสบในการใช้ทรัพยากรห้องสมุด ปรากฏว่า ห้องสมุดมีทรัพยากรห้องสมุดไม่เพียงพอแก่ความต้องการ จากผลการวิจัยของธิณา สวัสดิ์สรรพ์ พบว่า หนังสือที่คณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต้องการมีน้อยเล่ม วารสารที่ต้องการมีไม่ครบทุกฉบับ หนังสือพิมพ์แต่ละชื่อมีน้อยฉบับ ห้องสมุดคณะไม่มีวิทยานิพนธ์ของสถาบันอื่น และห้องสมุดไม่มีไลด์ทัศนวัสดุอุปกรณ์ นอกจากนี้ยังพบว่า ห้องสมุดไม่มีคู่มือช่วยค้น เรื่องที่ต้องการจากเอกสารต่าง ๆ ส่วนผลการวิจัยของบรรจง นิวาสะบุตร ปรากฏว่า ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา

^๑บรรจง นิวาสะบุตร, "การใช้หนังสือและวัสดุในห้องสมุดประกอบการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๙).

^๒ธิณา สวัสดิ์สรรพ์, "การสำรวจการใช้ทรัพยากรห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อประกอบการสอนของคณาจารย์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๒).

นอกจากชาววัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นแล้ว ห้องสมุดยังคับแคบ บรรณารักษ์ไม่มีคุณวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ และความร่วมมือระหว่างบรรณารักษ์กับครูผู้สอนยังมีไม่เพียงพอ

การวิจัยเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรห้องสมุดประกอบการวิจัยด้านต่าง ๆ นั้น มีผู้วิจัยไว้ ๕ คน คือ จารุพร ลิทธาธิก^๑ ไพลิน ไชยเสนะ^๒ จิตรา ทับแสง^๓ เปรมวัลย์ วาริธร^๔ และนวลลออ^๕ ไชยมงคล^๕ งานวิจัยของผู้วิจัยดังกล่าว มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาประเภทหนังสือ และวัสดุห้องสมุดที่ใช้ประกอบการวิจัยเฉพาะด้าน ตลอดจนศึกษาปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดในการวิจัยด้านนั้น ๆ โดยเฉพาะงานวิจัยของนวลลออ^๕ ไชยมงคล นอกจากมีจุดมุ่งหมายดังกล่าวแล้ว ยังศึกษาถึงลักษณะการใช้ ปัญหาการใช้บริการ

^๑จารุพร ลิทธาธิก, "ปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดเพื่อการวิจัยในประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕).

^๒ไพลิน ไชยเสนะ, "ปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัยวิชาการศึกษาในประเทศไทย ระหว่างปีการศึกษา ๒๕๑๐-๒๕๑๔" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖).

^๓จิตรา ทับแสง, "ปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างปีการศึกษา ๒๕๐๗-๒๕๑๖" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘).

^๔เปรมวัลย์ วาริธร, "ปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัยชั้นปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ระหว่างปีการศึกษา ๒๕๑๐-๒๕๑๗" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๙).

^๕นวลลออ^๕ ไชยมงคล, "การศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุด เพื่องานเขียนและงานวิจัยทางการแพทย์ของคณาจารย์คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๒).

ห้องสมุดในการวิจัยทางการแพทย์ และได้รับรวบรวมบรรณานุกรมงานเขียนและงานวิจัยทางการแพทย์ของคณาจารย์คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ไว้ด้วย สำหรับงานวิจัยของ จารุพร สิทธาธิก ไพลิน ไชยเสนะ จิตรา ทับแสง และเปรมวัลย์ วาริธร นั้นมีวิธีการวิจัยในแนวเดียวกัน กล่าวคือ สํารวจประเภทของหนังสือ และวัสดุห้องสมุดที่ใช้อย่างยิ่งในการวิจัยจากบรรณานุกรมของวิทยานิพนธ์ในสาขาที่วิจัย และสํารวจปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุด โดยการส่งแบบสอบถามให้แก่ผู้สำเร็จปริญญาโท และผู้ที่กำลังเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ในสาขาที่วิจัย ส่วนวิธีการวิจัยของนาวลลชอ. ไชยมงคล นั้น ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลที่ต้องการวิจัยทั้งหมด

ผลการวิจัยที่ปรากฏในงานวิจัยดังกล่าวมีทั้งที่สอดคล้องกันและแตกต่างกัน โดยแบ่งกล่าวได้ ดังนี้คือ

ก. ประเภทหนังสือและวัสดุห้องสมุดที่ใช้ประกอบการวิจัยในด้านต่าง ๆ

การวิจัยของจารุพร สิทธาธิก ซึ่งได้สํารวจประเภทหนังสือและวัสดุห้องสมุดที่ใช้ประกอบการวิจัยด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และการศึกษาในประเทศไทย และการวิจัยของไพลิน ไชยเสนะ ซึ่งได้สํารวจประเภทหนังสือและวัสดุห้องสมุดที่ใช้ประกอบการวิจัยวิชาการศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยวิชาการศึกษาระดับนานาชาติ มีผลการวิจัยที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ผู้วิจัยด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และการศึกษาในประเทศไทย และผู้วิจัยทางวิชาการศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยวิชาการศึกษาระดับนานาชาติ ใช้หนังสือทั่วไปประกอบการค้นคว้ามากที่สุด และใช้สิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ที่เป็นภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย ซึ่งต่างจากผลการวิจัยของเปรมวัลย์ วาริธร ที่พบว่า ผู้วิจัยสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และพัฒนบริหารศาสตร์ (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ใช้สิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ที่เป็นภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ ส่วนผลการวิจัยของจิตรา ทับแสง พบว่า ผู้วิจัยสาขาบริหารการศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใช้หนังสือเฉพาะวิชาบริหารการศึกษาศาสตร์ประกอบการค้นคว้ามากที่สุด นอกจากนี้จากการวิจัยของนาวลลชอ. ไชยมงคล พบว่า ผู้เคยทำงานเขียนและงานวิจัย และผู้กำลังทำงานเขียนและ

งานวิจัยทางการแพทย์ใช้วารสารภาษาอังกฤษ วารสารภาษาไทย หนังสือทั่วไปและหนังสืออ้างอิงภาษาอังกฤษ และหนังสือพิมพ์ในระดับปานกลาง

ข. ปัญหาในการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดในการวิจัยด้านต่าง ๆ

การวิจัยของไพสิน ไชยเสนะ และจิตรา ทับแสง มีผลการวิจัยที่สอดคล้องกัน คือ ประการแรก ผู้วิจัยทางวิชาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร และผู้วิจัยสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประสบปัญหาที่ว่า หนังสือและวารสารภาษาไทยเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษามีจำนวนน้อย ประการที่สอง ไม่มีที่เฉพาะสำหรับนิสิตปริญญาโททำงานค้นคว้าในห้องสมุด และประการที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการเดินทางเข้าค้นคว้าในห้องสมุดอื่น ส่วนผลการวิจัยที่สอดคล้องกัน ซึ่งปรากฏในงานวิจัยของไพสิน ไชยเสนะ จิตรา ทับแสง และเปรมวัลย์ วาริธร คือ ห้องสมุดไม่มีรายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยที่สมบูรณ์ เพื่อใช้เป็นคู่มือสำหรับค้น เรื่องที่ต้องการ นอกจากนี้ จากผลการวิจัยของเปรมวัลย์ วาริธร ยังพบว่า เอกสารราชการไม่ได้รับอนุญาตให้นำมาเปิดเผย ผู้ใช้ต้องใช้เวลามากในการค้นหาเอกสารราชการแต่ละฉบับ และห้องสมุดไม่มีบริการค้นหาเอกสารราชการให้แก่ผู้ใช้ รวมทั้งขาดคู่มือช่วยค้นเอกสารราชการ ผลการวิจัยที่สอดคล้องกัน ซึ่งปรากฏในงานวิจัยของจิตรา ทับแสง และเปรมวัลย์ วาริธร คือ ห้องสมุดขาดแคลนหนังสือแปลในสาขาที่วิจัย นอกจากนี้ผลการวิจัยของจิตรา ทับแสง ยังพบว่า ห้องสมุดไม่มีคู่มือช่วยค้นโสตทัศนวัสดุ ไม่มีรายชื่อวิทยานิพนธ์ที่ทำในประเทศไทย พร้อมทั้งบทความที่สมบูรณ์ และวารสารย้อนหลังมีไม่ครบทุกฉบับ ส่วนผลการวิจัยของจรรพร สิทธาธิก ปรากฏว่า ผู้วิจัยสาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และการศึกษาในประเทศไทย ประสบปัญหาในการใช้เอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ หนังสือที่ต้องการใช้มีผู้อื่นในครอบครอง และไม่ทราบแหล่งค้นคว้าที่แท้จริง และได้พบข้อสรุปว่าปัญหาที่แตกต่างกันของผู้วิจัยนั้นขึ้นกับสาขาที่ทำการวิจัยว่ามีเอกสารสำหรับการค้นคว้าเพียงพอหรือไม่ และขึ้นกับพื้นความรู้ ประสบการณ์ในการใช้ห้องสมุด ตลอดจนพื้นความรู้ภาษาอังกฤษของผู้วิจัยว่ามีมากน้อยเพียงใด

สำหรับผลการวิจัยของนวลลอมะ ไชยมงคล ที่เกี่ยวกับปัญหาในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดเพื่อการวิจัยทางการแพทย์นั้น ปรากฏว่า หนังสือและวารสารที่ต้องการค้นคว้าไม่มีในห้องสมุด และมีจำนวนไม่เพียงพอแก่ความต้องการ รวมทั้งผู้ใช้ไม่ทราบว่าห้องสมุดมีสิ่งพิมพ์ รัฐบาล จุดสาร แผนที่ และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ส่วนผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะการใช้ห้องสมุดนั้น ปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดในเวลาที่ไม่แน่นอน และรองลงมาเข้าใช้ห้องสมุดในช่วงที่ว่างจากการทำงานในวันธรรมดา และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดเพื่อใช้ทรัพยากรห้องสมุด และค้นคว้าข้อมูลที่ต้องการสำหรับงานเขียนและงานวิจัย ส่วนการค้นหาเรื่องที่ต้องการนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ค้นหาด้วยตนเอง รองลงมาใช้วิธีสอบถามจากบรรณารักษ์ นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ห้องสมุดมีความสำคัญต่องานเขียนและงานวิจัยเป็นอย่างมาก

ผลงานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เรื่องนี้มีเพียงเรื่องเดียวเท่านั้น คือ งานวิจัยของเบนเนท เคอทิส มัลเลน (Bennet Curtis Mullen)^๑ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจปัญหาการปฏิบัติงาน และสภาพห้องสมุดที่มีผลต่อการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนในโรงเรียนของนอร์ท เซนทรัล แอสโซซิเอชัน (North Central Association) ในมลรัฐมิสซูรี สหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยที่ปรากฏสอดคล้องกันผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรห้องสมุดประกอบการสอนของคณาจารย์ที่ศึกษา สวัสดิศรพร และบรรจง นีวาตะบุตร ได้วิจัยไว้คือ ห้องสมุดมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของบรรจง นีวาตะบุตร ในส่วนที่เกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างครู กับบรรณารักษ์ ซึ่งยังมีไม่เพียงพอ บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการวางหลักสูตร และจัดเนื้อหาวิชาที่สอนในโรงเรียน และงานที่ครูมอบให้นักเรียนทำไม่ได้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดด้วย

^๑Bennet Curtis Mullen, "A Survey of Problems, Practices and Conditions Affecting the Use of the Library in Instruction in North Central Association Schools in Missouri," Dissertation Abstracts 28 (August 1967): 400-A.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

๑. ประเภทและจำนวนสิ่งพิมพ์ที่คณาจารย์ใช้ในการเขียนตำรา

๒. การใช้ทรัพยากรห้องสมุดของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก ในการเขียนตำราของคณาจารย์

๓. ปัญหาที่คณาจารย์ประสบในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของมหาวิทยาลัย เพื่อการเขียนตำรา ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อทรัพยากรห้องสมุด การบริการ และบริการของหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก

๔. เพื่อรวบรวมบรรณานุกรมตำราที่คณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก เขียนขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๒ จนถึง พ.ศ. ๒๕๒๓ พร้อมทั้งบรรณนิทัศน์ของตำราดังกล่าว

ขอบเขตของการวิจัย

๑. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึง การใช้และปัญหาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดเพื่อการเขียนตำรา โดยรวมถึงการเขียนเอกสารประกอบการสอน ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งของการเขียนตำราของคณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก และมุ่งศึกษาถึงความคิดเห็น ตลอดจนข้อเสนอแนะของคณาจารย์ที่มีต่อทรัพยากรห้องสมุด การบริการ และบริการของหอสมุดกลางของมหาวิทยาลัยแห่งนี้

๒. ศึกษาเฉพาะปัญหาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลกที่คณาจารย์ประสบในการเขียนตำรา

๓. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ซึ่งเป็นข้าราชการประจำสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก ทั้งที่เป็นข้าราชการสามัญ และที่กำลังทดลองปฏิบัติราชการ และปฏิบัติงานในปีการศึกษา ๒๕๒๓ รวมทั้งสิ้นจำนวน ๘๘ คน โดยไม่รวมอาจารย์พิเศษ อาจารย์

ที่เป็นลูกจ้างประจำ อาจารย์ที่เป็นชาวต่างประเทศ และผู้ที่อยู่ในระหว่างลาศึกษาต่อ ช่วยราชการที่อื่น หรืออบรมสัมมนาเป็นเวลา ๓ เดือนขึ้นไป

๔. จำนวนสิ่งพิมพ์แต่ละประเภทที่คณาจารย์ใช้ในการเขียนตำรา จะสำรวจจากบรรณานุกรมท้ายเล่มของตำราที่คณาจารย์ผู้เป็นประชากรที่ใช้ในการวิจัย เขียนขึ้น ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๒ จนถึง พ.ศ. ๒๕๒๓

๕. บรรณานุกรมพร้อมทั้งบรรณนิทัศน์ของตำราที่คณาจารย์เขียนขึ้นนั้นจะรวบรวม ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๒ จนถึง พ.ศ. ๒๕๒๓

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ตรวจสอบสภาพความเป็นจริง ตลอดจนการให้บริการของหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก

๒. ศึกษาถึงขั้นตอน และองค์ประกอบของการเขียนตำราจากหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ และศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการในการเขียนตำราของคณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก โดยการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโครงการตำรา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

๓. สร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการใช้และได้ทำการใช้ทรัพยากรห้องสมุดในการเขียนตำรา ตลอดจนความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของคณาจารย์ที่มีต่อทรัพยากรห้องสมุด การบริหาร และบริการของหอสมุดกลางของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ และนำไปทดลองใช้กับอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน ๑๐ คน เมื่อนำมาแก้ไขแล้วจึงสร้างแบบสอบถามที่สมบูรณ์ขึ้น

๔. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กับคณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก ทุกคน จำนวน ๔๔ ชุด ด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีแจกแจงความถี่ของคำตอบ หาค่ามัธยฐาน เลขคณิต โดยใช้สูตร

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left[\frac{\sum fx}{N} \right]^2}$$

๕. สำนักรวบรวมทุนทรัพย์เล่มของตำราที่คณาจารย์ผู้เป็นประชากรที่ใช้ในการวิจัยเขียนขึ้นทั้งหมด ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๒ จนถึง พ.ศ. ๒๕๒๓ เพื่อวิเคราะห์จำนวนสิ่งพิมพ์แต่ละประเภทที่คณาจารย์ใช้อ้างอิงในการเขียนตำราดังกล่าว โดยเสนอข้อมูลตามจำนวนสิ่งพิมพ์แต่ละประเภทที่ใช้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ช่วยให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับ

๑. ประเภทและจำนวนสิ่งพิมพ์ที่คณาจารย์ใช้ในการเขียนตำรา อันจะเป็นแนวทางในการจัดหาทรัพยากรห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ให้ตรงตามความต้องการของคณาจารย์

๒. การใช้ทรัพยากรห้องสมุดของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลกในการเขียนตำราของคณาจารย์ เพื่อทราบถึงความพอเพียงของทรัพยากรห้องสมุดแต่ละประเภทที่คณาจารย์ใช้

๓. ปัญหาต่าง ๆ ที่คณาจารย์ประสบในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของมหาวิทยาลัยเพื่อการเขียนตำรา ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อทรัพยากรห้องสมุด การบริหารและบริการของห้องสมุด เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวต่อไป

๔. ปริมาณและเนื้อหาของตำราในแต่ละสาขาวิชาที่คณาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งนี้เขียนขึ้น ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๒ จนถึง พ.ศ. ๒๕๒๓ เพื่อเป็นแนวทางสนับสนุนให้คณาจารย์เขียนตำราในสาขาวิชาอื่นต่อไป

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

คณาจารย์ หมายถึง ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ซึ่งเป็นข้าราชการประจำสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก ทั้งที่เป็นข้าราชการสามัญ และที่กำลังทดลองปฏิบัติราชการ และปฏิบัติงานในปีการศึกษา ๒๕๒๓ รวมทั้งสิ้นจำนวน ๔๕ คน โดยไม่รวมอาจารย์พิเศษ อาจารย์ที่เป็นลูกจ้างประจำ อาจารย์ที่เป็นชาวต่างประเทศ และผู้ที่อยู่ในระหว่างลาศึกษาต่อ ช่วยราชการที่อื่น หรืออบรมสัมมนาเป็นเวลา ๓ เดือนขึ้นไป

ตำรา หมายถึง หนังสือวิชาการที่คณาจารย์เขียนขึ้น เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตร โดยจัดทำเป็นรูปเล่ม มีคำนำ สารบัญ เนื้อหาในแต่ละบท และบรรณานุกรม

ทรัพยากรห้องสมุด หมายถึง หนังสือทั่วไป หนังสืออ้างอิง วารสาร หนังสือพิมพ์ วิทยานิพนธ์ สิ่งพิมพ์รัฐบาล จุลสาร และโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ อันได้แก่ สไลด์ เครื่องดูสไลด์ เฉพาะบุคคล ฟิล์มสตริป เครื่องดูฟิล์มสตริปเฉพาะบุคคล และแผนที่ ซึ่งมีอยู่ในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก

บรรณนิทัศน์ หมายถึง การบอกกล่าวให้ทราบโดยย่อถึงสาระ หรือเนื้อเรื่องของเอกสาร สิ่งพิมพ์ หรือวัสดุแต่ละชิ้น

ห้องสมุด หมายถึง หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย